

Proje No: HDP24SAĞ01

Sedanter Öğrencilerin Psikolojik, Mental ve Sosyal Yararları Kapsamında Kampüste Uygulanan Egzersiz Programlarına Yönlendirilmesi

Proje Yürütücüsü: Öğr. Gör. Sinem PARLAKYILDIZ – Spor Bilimleri Fakültesi/Antrenörlük Eğitimi Bölümü

Proje Araştırmacılar: Arş. Gör. Sevim KÜL AVAN

Başlama Tarihi: 08-02-2024

Bitiş Tarihi: 07-08-2024 Telefunkten Tlf-Sc 30 El Tarayıcı

Proje Bütçesi: 15.000,00 TL + 4.500,00 TL (Ek Bütçe)

ÖZET

Genç yetişkinlik dönemi bireylerin kariyerleri ve özel yaşamları ile ilgili önemli kararlar aldıkları ve kendi yaşamları için sorumluluk almaya başladıkları önemli bir dönüm noktası olması sebebiyle bu araştırma üniversite öğrenimine devam eden genç yetişkin üniversiteli öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Bu projede, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi öğrencilerin kampüsü içerisinde sürdürülen pilates eğitimleri ile öğrencilerin benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, mental iyi oluş ve mutluluk düzeyleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi ve öğrencilerin dersten arta kalan serbest zamanlarını kampüs içerisinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin yararlanması adına 3 ay düzenli pilates eğitimleri sürdürülmüş ve öğrencilerin benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, mental iyi oluş ve mutluluk düzeyleri üzerine olumlu değişimler gözlenmesi ve öğrencilerin kampüs içerisinde daha fazla zaman geçirmesi hedeflenmiştir. Proje Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'ne kayıtlı sedanter lisans öğrencileriyle yürütülmüştür. Çalışma sonucunda katılımcı öğrencilerin kampüs içerisinde daha fazla zaman geçirmesi sağlanmış ve sedanter öğrencilerin yapılan düzenli egzersiz ile benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, mental iyi oluş düzeyi ve mutluluk düzeylerine ilişkin ciddi bir istatistik elde edilmiştir. Çalışma sonucuna dayanarak öğrencilerin pilates egzersizi yanında farklı egzersiz türlerine ilişkin eğitimler alması ve egzersize katılımlarının desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Elde edilen bu verilerin hem öğrencilerde egzersiz fayda bilincinin oluşturulmasına, hem de kampüs içerisinde daha fazla zaman geçirmeleri sağlanarak atipik dediğimiz zararlı serbest zaman faaliyetlerine katılımlarının engellenmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca proje, gelecekte yapılacak kampüs faaliyetlerine ışık tutacaktır.

ANAHTAR KELİMELEER: Benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, mental iyi oluş, mutluluk düzeyi, kampüs egzersiz programı

Proje No: HDP24F01

Yeni bir yaklaşım olarak karar vermede çoklu bulanık yaklaşımlı esnek kümelerin parametre ve çıkarma değerlerinin analizi

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ŞANLIBABA

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 08-02-2024

Bitiş Tarihi: 07-08-2024

Proje Bütçesi: 1.432,15 TL

ÖZET

Matematik alanında var olan yaklaşımlı kümeler, interval yaklaşımlı kümeler ve bulanık yaklaşımlı kümeler tanıtılarak örnek ve teoremler gösterilir. Daha sonra çoklu bulanık yaklaşımlı kümelerin tanımı yapılır ve farklı özelliklerden bahsedilir. Belirsizliğin anlamlandırılması sürecinde çoklu bulanık yaklaşım operatörlerinin değerlendirilmesine odaklanılır. Ayrıca çoklu bulanık yaklaşımlı kümelerin 2 boyutlu bulanık yaklaşımlı kümelerle indirgeniğinde eşdeğer olduğu vurgulanır. Benzerlik ölçüsü tanımı çoklu bulanık kaba esnek kümelerde yapılır. Çoklu bulanık yaklaşımlı kümelerde kullanılacak benzerlik ölçüsü verilerek uygulaması yapılır. Karar sürecinde kullanılmak üzere bir model oluşturulur ve model aşamaları takip edilir. Çoklu bulanık yaklaşımlı esnek kümelerin çıkarma değerleri de hesaplanmakta ve modeldeki benzerlik ölçüleri ile çıkarma değerleri arasındaki maksimum-minimum ilişkisi uygulanarak modelde bir sonuç elde edilmektedir. Uygulama, çoklu bulanık yaklaşımlı esnek kümelerdeki belirsiz veri gurubu için parametre seçimi hakkında bilgi sağlamıştır. Belirsiz verilerde benzerlik ölçüsü arttıkça karmaşıklık azaldığı için daha net yorumlar yapılabilir. Gerçek hayattan da bir örnek durum bulunarak model aşamaları uygulanır. Model aşamaları takip edilerek de parametre seçiminde daha doğru bir karar verilir. Bu nedenle, çoklu bulanık yaklaşımlı kümelerde karar vermede, benzerlik ölçüsü ve çıkarma değerlerinin beraber değerlendirilmesi etkilidir.

ANAHTAR KELİMELER: Yaklaşımlı küme, Bulanık yaklaşımlı küme, Interval yaklaşımlı küme, Çoklu bulanık yaklaşımlı esnek küme, Karar verme.

Proje No: HDP23F4

Somut Olmayan Kültürel Bir Miras Olarak Anadolu Türk Halk Hekimliği Terim ve Kavramları Sözlüğü Denemesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Recep TEK

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 05-12-2024

Proje Bütçesi: 2.900,89 TL

ÖZET

Anadolu Türk halk hekimliği somut olmayan kültürel mirasımızın önemli alanlarından biridir. Zengin bir kültürel birikimle nesilden nesile aktararak Orta Asya'dan Anadolu'ya taşınan Türk halk hekimliği, zamana, zemine, yeni dinî ve sosyal şartlara kendisini adapte ederek birtakım değişim ve dönüşümlerle günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Bu zengin kültürel birikim, doğal olarak beraberinde alana özgü pek çok kelime, kavram ve terimin ortaya çıkmasına da vesile olmuştur. Ancak konu ile ilgili şimdiye kadar yapılmış herhangi bir müstakil eserin bulunmaması bu projenin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Projede, "Nitel araştırma" yöntemlerinden "doküman analizi"nden yararlanılarak Anadolu coğrafyası halk hekimliğini konu edinen yazılı kaynaklar tespit ve temin edilip taranmıştır. Bu kapsamda projede 72 makale, 24 müstakil kitap, 64 yüksek lisans ve doktora tezi temin edilmiş ve bu kaynaklar taranarak halk hekimliği ile ilgili terim ve kavramların tespiti yapıp fişlenmiştir. Fişlenen 3037 kavram ve terim alfabetik olarak sıralanmıştır. Bu proje ile Somut olmayan kültürel mirasın kadroları içerisinde yer alan "halk hekimliği" ile ilgili sözcük, kavram ve terimler tespit edilmiş, buradan hareketle müstakil bir sözlük oluşturulmuş ve halihazırda ve sonraki zamanlarda bu konuda yapılacak çalışmalara bir temel teşkil edilmiş, halk hekimliği ile ilgili sözcük, kavram ve terimlere doğrudan ulaşılabilecek bir başvuru kaynağı oluşturulmuştur. Sonraki süreçte sözlüğün dijital ortama aktarımı gerçekleştirilerek Türk Dil Kurumunun sözlükler sayfasında yer alan "Bilim ve Sanat Terimleri" sözlüğüne de bir katkıda bulunulmuş olunacaktır. Konu ile alakalı şimdiye kadar yapılmış herhangi bir çalışmanın bulunmaması ve çalışma ile elde edilen çıktının UNESCO'nun ilan ettiği Somut Olmayan Kültürel Miras kadrolarıyla olan doğrudan ilişkisi de göz önünde bulundurulduğunda, bu proje ile literatüre önemli bir katkı sağlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Somut Olmayan Kültürel Miras, Anadolu, Türk Halk Hekimliği, Sözlük, Sözcük, Kavram ve Terimler

Proje No: HDP23S4

Adölesan Tenisçilerde FMS (Fonksiyonel Hareket Değerlendirmesi) Antrenmanlarının Denge ve Çeviklik Üzerine Etkisinin Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Öğr. Gör. Dr. Osman DİŞÇEKEN

Proje Araştırmacılar: Arş. Gör. Dr. Şevket Cihat ÖZER, Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer Toprak KESKİN, Esra ATİK

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 05-06-2024

Proje Bütçesi: 9.000,00 TL

ÖZET

Bu çalışma, adölesan tenisçilerin asimetrik vücut gelişimlerinin performanslarına olan etkilerini, alt ve üst ekstremitte yaralanma oranlarını azaltmak amacıyla Fonksiyonel Hareketlilik (FMS) antrenmanlarının FMS skoru, dinamik denge ve çeviklik üzerindeki etkilerini araştırmayı hedeflemiştir. Araştırma, Nevşehir Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile Adana Tenis Dağ ve Su Sporları kulüplerinden toplam 40 adölesan tenisçi (19 kadın, 21 erkek) üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar tesadüfi örnekleme yöntemi ile kontrol ve deney gruplarına ayrılmıştır. Deney grubu haftada 3 gün standart tenis antrenmanlarına ek olarak 8 hafta boyunca FMS antrenmanlarına katılmıştır. Veriler, Fonksiyonel Hareketlilik Değerlendirmesi (FMS), T Drill Çeviklik testi ve Y Denge testi ile toplanmıştır. Ön testlerde her iki grup arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş ve iki grubunda ön test verilerine göre homojen olduğu saptanmıştır. Ancak son test sonuçlarına göre deney grubu, FMS puanı, dinamik denge ve çeviklik parametrelerinde kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı iyileşmeler tespit edilmiştir. Deney grubunun FMS puanı 14.80'den 18.05'e yükselmiş, dinamik denge ve çeviklik skorlarında da belirgin bir şekilde iyileşmeler tespit edilmiştir. Fonksiyonel Hareketlilik antrenmanlarının adölesan tenisçilerin vücut dengesini ve hareket kabiliyetini artırdığı, bu sayede performanslarını ve genel atletik sağlımlıklarını geliştirdiği düşünülmektedir. FMS antrenmanları, özellikle alt ekstremitte yaralanmalarını azaltma potansiyeli ile tenis gibi asimetrik spor dallarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu sonuçlar, fonksiyonel hareketlilik antrenmanlarının genç tenisçilerin performanslarını artırmada ve yaralanma risklerini azaltmada önemli bir rol oynadığını, sporcuların fiziksel antrenman rutinlerine fonksiyonel hareket antrenmanlarının da eklenmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: Tenis, FMS, Denge, Çeviklik

Proje No: GAP23F03

Kara kuşburnu (*Rosa pimpinellifolia* L.) meyvesinin farklı kısımlarından elde edilen ekstraktların biyoaktif özelliklerinin kalitatif ve kantitatif tayini, gıda ve farmasötik alanda potansiyel kullanım olanaklarının araştırılması

Proje Yürütücüsü: Prof. Dr. Hilal YILDIZ

Proje Araştırmacılar: Dr. Öğr. Üyesi Bahar Tuba FINDIK, Dr. Mehmet AKDENİZ

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 05-10-2024

Proje Bütçesi: 68.993,75 TL

ÖZET

Rosa pimpinellifolia L. meyvesi üç kısma ayrılmış (bütün meyve, pulp ve çekirdek) ve her bir kısımdan elde edilen ekstraktların farmasötik ve nutrasötik potansiyelleri değerlendirilmiştir. Ekstraktlarda 42 fenolik bileşik ve iki triterpenoid sırasıyla LC-MS/MS ve GC-MS kullanılarak tanımlanmıştır. Bu fitokimyasallar arasında elajik asit, kateşin, epikateşin, tannik asit, kuersetin, oleanolik asit ve ursolik asit ekstraktlarda öne çıkan bileşikler olmuştur. Ekstraktların en yüksek enzim inhibitör aktiviteleri (%94,83) anjiyotensin dönüştürücü enzime karşı elde edilmiş ve bu aktivitenin kullanılan ticari standarda (lisinopril, %98,99) neredeyse eşit olduğu belirlenmiştir. Bütün meyve ve pulp ekstraktları (IC₅₀: 2.47 ve 1.52 µg kuru ağırlık/mL) kullanılan ticari antioksidan standardından (α-tokoferol, IC₅₀:9.89 µg kuru ağırlık/mL) daha yüksek antioksidan kapasite sergilemiştir. En yüksek antibakteriyel aktivite *Bacillus cereus*'a karşı (MIC: 256 µg/mL) bütün meyve ekstraktından elde edilmiştir. Bireysel fenolikler ve enzim inhibitör aktiviteleri arasındaki korelasyonu tespit etmek için korelasyon analizleri yapılmıştır. Bulgular, kara kuşburnunun sadece yenilebilir kısmının değil çekirdeklerinin de fitokimyasal ve fonksiyonel açıdan gelecek vadettiğini göstermiştir.

ANAHTAR KELİMELELER: *Rosa pimpinellifolia* L., polifenol profili, Antimikrobiyal aktivite, MIK, Triterpen, Enzim inhibisyon aktivite, ACE inhibitörü.

Proje No: HDP23SAĞ1

Uzaktan eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin dijital tükenmişlik düzeyi ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÇAKICI

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 05-09-2024

Proje Bütçesi: 14.500,00 TL

ÖZET

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinde dijital tükenmişlik ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek amacıyla yapılması yapılmıştır. Çalışmada örneklem seçim yöntemi kullanılmayıp araştırmaya dahil edilme kriterlerini sağlayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 270 öğrenci örneklem grubuna dahil edilmiştir. Araştırmada öğrencilere aksiyon kamerası kullanılarak uzaktan eğitim verilmiştir. Araştırma verileri Kişisel bilgi formu, Dijital Tükenmişlik ölçeği ve Yaşam boyu öğrenme ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitim alan öğrencilerin dijital tükenmişlik düzeylerinin yüksek, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle hemşirelik gibi uygulamalı eğitimlerde uzaktan eğitimlerin, yüz-yüze eğitimleri destekleyici nitelikte olması, tek başına ders niteliği taşınamaması önerilmektedir.

ANAHTAR KELİMELELER: Uzaktan eğitim, Dijital tükenmişlik, Yaşam boyu öğrenme

Proje No: HDP23S5

Uyumlu Kesirsel Mertebeden Cournot-Duopol Oyun Modelinin Kararlılık ve Çatalanma Analizi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Şenol KARTAL

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 05-06-2024

Proje Bütçesi: 3.000,00 TL

ÖZET

Uyumlu Kesirsel Mertebeden Cournot-Duopol Oyun Modelinin Kararlılık ve Çatalanma Analizi isimli proje kapsamında bir ekonomi modelinin dinamik davranışları incelenmiştir. Modelin dinamik davranışlarının reel verilerle tutarlı sonuçlar verdiği gözlenmiştir. Ayrıca önerilen modelin literatürdeki bazı modellere göre avantajı kaos gibi zengin dinamik davranışları yansıtıyor olmasıdır. Projede amaçlanan hedeflere ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçların düzenlenerek bir makale haline getirilmesi ve SCI kapsamındaki bir dergide yayınlanması hedeflenmektedir.

ANAHTAR KELİMELELER: Matematiksel model, kararlılık, çatalanma, kaos, ekonomi modeli, kesirsel mertebeden türev

Proje No: HDP23S2

Kur'an kıssaları temelli dini-ahlaki değerler öğrenme modeli: 7. Sınıf öğrencileri ile sanatsal-görsel dini manevi bir etkinlik örneği

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Yasemin GÜLEÇ

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 18-09-2023

Bitiş Tarihi: 17-04-2024

Proje Bütçesi: 10.000,00 TL + 3.000,00 TL (Ek Bütçe)

ÖZET

Bu araştırmanın kapsamı, Kur'an'da adı geçen ve ortaokul Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi müfredatında bazı ünitelerde "bir peygamber tanıyorum" konusu ile ele alınan peygamberlerden, Hz. İbrahim, Hz. Nuh, Hz. Âdem, Hz. Yusuf peygamberlerin kıssalarının, "Kur'an kıssaları temelli dini-ahlaki değerler öğrenme modeli" yaklaşımı ile öğretimidir. Bu çalışma, sanatsal-görsel ve oyun temelli öğretim etkinlikleri ile kıssa öğretiminin, 7 sınıf öğrencilerinin dini ve ahlaki değerleri kavramaları, içselleştirmeleri ve yaşamlarına uygulamalarında etkili olup olmadığını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması ile gerçekleştirilecektir. Eylem araştırması, eylem ve araştırma olarak iki aşamada gerçekleştirilir. Eylem kısmında öğretmen araştırmacı, uygulamak istediği etkinlik programını uygular. Araştırma kısmında ise öğretmen araştırmacı uyguladığı konu hakkında çeşitli şekillerde veri toplar. Araştırmacılar bu verileri analiz ederek, uyguladıkları etkinliklerin etkililiğini anlamaya ve gelecekte öğrenciler için, ne tür bir öğretimin daha faydalı ve ilgi çekici olacağını bulmaya çalışırlar. Ülkemizde anlatıların, din eğitiminde işlevsel bir araç olarak kullanımı yaygındır. Fakat bu kullanımlar, profesyonel, metodik ve sistematik olarak ele alınmamıştır. Din öğretimi alanında kıssaların konu edinildiği çalışmalar teoriktir. Kur'an kıssaları yolu ile dini ve ahlaki değerlerin öğretilmesi ile ilgili literatürde yurt dışında bazı uygulamalı çalışmalar bulunsa da, ulaşabildiğimiz kadarıyla, ülkemizde din eğitimi bilimi açısından, peygamber kıssalarının öğretiminde dini-ahlaki değerlere dayalı bir uygulama sahada denenmemiştir. Bu anlamda, bu çalışmanın din eğitimi literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kıssaların anlaşılmasında ve anlatılmasında, "Kur'an kıssaları temelli dini-ahlaki değerler öğrenme modeli" olarak adlandırdığımız bu yaklaşım, sahada iki aşamalı bir eylem araştırması yoluyla öğrenci merkezli etkinliklerle uygulanacaktır. Bu uygulamaların, kıssaların öğretiminde buyurgan bir yaklaşımdan sıyrılarak, öğretimin bireysel iç muhasebelere ve anlamlandırmalara doğru yol almasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Narrative pedagoji (anlatı pedagojisi), narratif teoloji (anlatı teolojisi), Kur'an kıssaları, dini ve ahlaki değerler, sanat temelli dini manevi öğrenme, oyun temelli öğrenme, sanatsal-görsel öğretim materyalleri

Proje No: GAP23SAĞ3

Hemşirelerin Jinekolojik Kanser Farkındalığı ve Kanser Taramalarına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Pelin CALPBİNİCİ

Proje Araştırmacılar: Arş. Gör. Dr. Pınar Uzunkaya ÖZTOPRAK

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 05-09-2024

Proje Bütçesi: 480,00 TL

ÖZET

Giriş ve Amaç: Jinekolojik kanser farkındalığının artırılması ve kanser taramalarına katılımın teşvik edilmesinde, hemşireler topluma rol model olmalı ve rehberlik etmelidir. Bu doğrultuda, hemşirelerin kanser farkındalıklarının ve taramalarına yönelik tutumlarının olumlu yönde olması beklenmektedir. Bu çalışmada, hemşirelerin jinekolojik kanser farkındalığı, kanser taramalarına yönelik tutumları ve etkileyen faktörleri incelemek amaçlanmıştır. Yöntem: Kesitsel, tanımlayıcı ve korelasyonel tipteki bu çalışma, Türkiye'nin iç Anadolu bölgesinde bir devlet hastanesinde çalışan 230 kadın hemşire ile yürütülmüştür. Çalışmanın verileri, tanıtıcı özellikler bilgi formu, Jinekolojik Kanser Farkındalığı Ölçeği (JKFÖ) ve Kanser Taramalarına Yönelik Tutum Ölçeği (KTYTÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı, yüzde ve ortalama, Pearson korelasyon katsayısı ve Çoklu Doğrusal Hiyerarşik Regresyon Analizi kullanılmıştır. Bulgular: Hemşirelerin JKFÖ puanı 159.46 ± 21.39 (aralığı; 41-205), KTYTÖ puanı ise 76.51 ± 14.03 (aralığı; 24-120) bulunmuştur. JKFÖ puanı ile KTYTÖ puanı ve yaş, meslekte çalışma süresi, menopoza girme durumu, ailede kanser ve jinekolojik kanser öyküsü, kanser taramalarına katılma durumu değişkenleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Hiyerarşik regresyon analizi sonuçları, sosyodemografik değişkenler (yaş, meslekte çalışma süresi vb.) ve kansere ilişkin özellikler (ailede jinekolojik kanser öyküsü, kanser taramasına katılım vb.) ve kanser taramalarına yönelik tutumun jinekolojik kanser farkındalığının önemli yordayıcıları olduğunu göstermiştir. Sonuç: Hemşirelerin jinekolojik kanserler konusunda farkındalıklarının ortalamanın üzerinde ve kanser taramalarına yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, hemşirelerin jinekolojik kanser farkındalığı ve kanser taramaları ile ilgili topluma rehberlik edebilecek bir meslek üyesi olmaları nedeniyle, jinekolojik kanserler konusunda farkındalık düzeylerinin ve tutumlarının istendik düzeyde olmadığı görülmüştür. Hemşirelerin sosyodemografik ve kanserle ilişkili özellikleri de dikkate alınarak konuya ilişkin farkındalıklarını ve tutumlarını olumlu etkileyecek çalışmalar yapılması önem kazanmaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: Jinekolojik kanser, farkındalık, kanser taramaları, hemşirelik

Simüle edilmiş immatür dişlerin kırılma direnci üzerine mineral trioxide aggregate'ın farklı seviye ve formlarının etkisi

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Gamze TOPÇUOĞLU

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 12-10-2023

Bitiş Tarihi: 11-04-2024

Proje Bütçesi: 8.022,00 TL

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, farklı form ve seviyedeki mineral trioksit agregat (MTA) kullanılarak apikal tıkaç yapılan simüle edilmiş olgunlaşmamış dişlerin kırılma direncini karşılaştırmaktır. **Gereç ve Yöntem:** Seksen adet insan maksiller ön dişi kullanıldı. On diş negatif kontrol grubuydu (grup 1) ve bu dişlere herhangi bir işlem uygulanmadı. Geriye kalan 70 dişte olgunlaşmamış dişleri simüle etmek için kanal eğeleri ve peeso reamarlar ile preparasyon yapıldı. Daha sonra 10 diş pozitif kontrol grubu (grup 2) olarak ayrıldı ve kök kanallarına dolgu materyali yerleştirilmedi. 60 diş rastgele 4 deneysel gruba ayrıldı. Grup 3: apikal 3 mm toz/likit MTA, grup 4: tüm kanal toz/likit MTA, grup 5: apikal 3 mm putty MTA, grup 6: tüm kanal putty MTA ile dolduruldu. Dişler daha sonra kırılma testine tabi tutuldu. Veriler tek yönlü varyans analizi ve çoklu karşılaştırmalar için Tukey post hoc testi ile analiz edildi. **Bulgular:** Grup 1 en yüksek kırılma direnci değerlerine sahipti ($p < 0.05$). Grup 2 en düşük kırılma direnci değerlerine sahipti ($p < 0.05$). Deneysel gruplar arasında kırılma direnci değerleri şöyleydi; grup 4 > grup 3: grup 5: grup 6 ($p < 0.05$). Kırılma tipi bakımından onarılamaz kırık tüm deneysel gruplar arasında en yaygın görüleniydi. **Sonuç:** Olgunlaşmamış dişlere apikal tıkaç tedavisi yapılacağı zamarl tüm kök kanalının toz/likit formunda MTA ile doldurulması, dişlerin kırılmaya karşı direncini artırabilir.

Kronik ayak bileği instabilitesi olan bireylerin farklı açılara tek bacak sıçrama sırasında elektromiyografik aktivite ve propriosepsiyon analizlerinin sağlıklı bireylerle karşılaştırılması

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Serkan UZLAŞIR

Proje Araştırmacılar: Dr. Öğr. Üyesi Abdülhamit TAYFUR, Dr. Öğr. Üyesi Beyza TAYFUR, Dr. Öğr. Üyesi Erhan IŞIKDEMİR

Başlama Tarihi: 26-06-2023

Bitiş Tarihi: 25-05-2024

Proje Bütçesi: 10.000,00 TL

ÖZET

ateral ayak bileği burkulması (LAB), tüm sporlarda bildirilen tüm yaralanmaların %15'ini oluşturan en yaygın kas-iskelet sistemi yaralanmalarıdır. LAB'lı bireylerin %40'ından fazlasında kronik ayak bileği instabilitesi (KAİ) gelişir. Merkezi sinir sistemi (MSS), nöromüsküler kontrolü sağlamak için görsel geri bildirimin kompensasyonuna maruz kalır. Zamanla devam eden spinal ve supraspinal değişiklikler, hareketin kontrolünde uyumsuzluğa neden olur. Fonksiyonel hareketlerin kinetiği ve kinematiği incelenerek hareket kontrolündeki anormallikler gözlemlenebilir. Bu çalışmada KAİ'de nöromüsküler defisitlerin tanımlanması için kas aktivasyonu ve propriosepsiyonu aynı anda değerlendiren bir çalışma planlandı. 23 sağlıklı ve 23 KAİ'li olmak üzere toplam 46 katılımcı bu çalışmaya katıldı. Gastrocnemius medialis ve tibialis anterior kaslarının elektromyografi değerleri (Noraxon,USA) kullanılarak, sıçrama aktiviteleri sırasındaki propriosepsiyon ise The Ankle Inversion Discrimination Apparatus for Landing (AIDAL) kullanılarak eş zamanlı ölçüldü. Sonuç olarak KAİ'li bireylerin eğim tahminleri ile sağlıklı bireylere kıyasla istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı fark bulundu ($p<0.001$). Sıçrama esnasındaki gastrocnemius medialis ve tibialis anterior kas aktivasyonlarında KAİ'li bireyler ile sağlıklı bireyler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). Ancak, gastrocnemius medialis kas aktivasyonu 10o ve 14o arasında ($p=0.009$), 12o ve 16o arasında ($p=0.041$) ve 14o ve 16o eğimleri arasında ($p=0.005$) istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu. KAİ'li bireyler ile sağlıklı bireylerin proprioseptif algılarında bir fark varken, gastrocnemius medialis ve tibialis anterior kas aktivasyonlarında farklılığın olmaması KAİ'li bireylerde nörofizyolojik mekanizması karmaşıklığına işaret etmektedir. Çünkü KAİ hem mekanik (yani bağ hasarına bağlı gevşeklik) hem de algısal instabilite (yani sensörimotor eksiklikler) olan bir yaralanma tipidir. O nedenle de bu kişilerin %78'nin osteoartrit gelişme riskini oluşturan en önemli etkenlerden biridir.

ANAHTAR KELİMELER: Ayak bileği instabilite, elektromiyografi, propriosepsiyon

Boyarmadde Gideriminde Ateş Dikeni (*Pyracanthacoccinea* L.) Bitkisinin Biyosorpsiyon Potansiyelinin Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Sevgi GÜNEŞ DURAK

Proje Araştırmacılar: Y.L. Öğrencisi Nurhan TURAN

Başlama Tarihi: 24-02-2023

Bitiş Tarihi: 23-02-2024

Proje Bütçesi: 5.432,55 TL

ÖZET

Bu çalışma, endüstriyel atık sularda bir problem oluşturan renk parametresinin doğal organik madde kullanımı ile giderimini ekonomik olarak sağlayabilmek amacıyla yapılmıştır. Endüstriyel atık suda renk oluşturan parametreyi temsilen Maxilon altın sarısı 4GL boyar maddesi ve sorpsiyon ile renk giderimini sağlamak amacıyla doğada kendi kendine yetişen ateş dikeni (*Pyracanthacoccinea* L.–PCL) bitkisinin meyveleri kullanılmıştır. Meyve, saf ve dimetilglioksim (DMG) ile modifiye edilerek kullanılmıştır. Bitki, kesikli biyosorpsiyon için çeşitli koşullardan geçirilerek analizler için uygun hale getirilmiştir. Saf biyoadsorban için optimal pH 8 olarak belirlenmiş ve bu koşullarda farklı miktarlarda biyoadsorban (0,1; 0,2; 0,4; 0,6; 0,8 ve 1g) ile farklı sıcaklık derecelerinde (5°C, 15°C, 30°C, 45°C) renk giderimi için analizler yapılmıştır. Biyoadsorbanın saf ve modifiye haldeki morfolojik yapısını belirlemek amacıyla ise taramalı elektron mikroskobu (SEM), Fourier dönüşümlü kızılötesi spektrofotometresi (FTIR) ve saf ve modifiye biyoadsorbanın yer aldığı boya çözeltilerinde zeta potansiyeli analizleri yapılmıştır. Bu analizlere bağlı olarak optimal biyoadsorban miktarı ve optimal sıcaklık değerleri belirlenmiştir. Her iki biyoadsorban için optimal miktar 0,1 g olarak tespit edilmiştir. Saf biyoadsorban için en fazla renk giderimi 45°C sıcaklıkta (%77,22), modifiye biyoadsorban için ise 30°C sıcaklıkta (%74,14) elde edilmiştir. Langmuir izotermine göre saf ve modifiye adsorbanın RL değerlerinin tüm sıcaklıklar için Langmuir izotermine uygun olduğunu söylemek mümkündür ($0 < RL < 1$). Freundlich İzoterminden elde edilen n değerleri ise 1'den küçük çıkmıştır. Bu sonuç, meydana gelen tüm adsorpsiyon mekanizmalarının fiziksel olduğunu göstermektedir. 5, 15 ve 30°C sıcaklık değerlerinde modifiye biyoadsorban yüzeyinde homojenite artmıştır. Termodinamik analizlere göre $\Delta H < 0$ olduğundan proseslerin ekzotermik olduğu tespit edilmiştir. FTIR sonuçlarına göre, saf biyoadsorban modifiye edildiğinde C-N bağı, N-O bağı ve M-O bağı oluşmuştur. O-H bağı ve C-H bağı ise kaybolmuştur. Bu bağ değişimleri, biyoadsorbanın kimyasal ve fiziksel özelliklerinde değişikliklerin olduğunu göstermektedir. SEM analizleri modifikasyonun biyoadsorbanın gözenek sayısı ve gözenek çapında artışa yol açtığını ve biyokütlenin adsorpsiyon kapasitesini arttığını göstermiştir. Zeta potansiyeli sonuçları ise saf ve modifiye adsorbanın yüzey yüklerinin benzer olduğunu göstermektedir. Tüm analiz sonuçları göstermiştir ki doğada bulunan bir bitki modifiye edildiğinde renk gideriminde daha verimli sonuçlar elde edilmekte ve düşük maliyetli bir arıtım sağlamaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: *Pyracanthacoccinea* L, Ateş dikeni bitkisi, Biyoadsorban, Dimetilglioksim, Zeta potansiyeli.

Seminemacheilus Banarescu & Nalbant, 1995 (Cypriniformes: Nemacheilidae) Cinsi Ekolojik Modellemesi ve Osteolojik Karakterizasyonu

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Sevil SUNGUR

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 24-02-2023

Bitiş Tarihi: 23-02-2024

Proje Bütçesi: 13.170,00 TL

ÖZET

Seminemacheilus Banarescu & Nalbant, 1995 (Cypriniformes: Nemacheilidae) Cinsi Ekolojik Modellemesi ve Osteolojik Karakterizasyonu Bu çalışma Türkiye için endemik olan Seminemacheilus cinsine mensup türlerin osteolojik karakterlerinin belirlenerek kıyaslanması ve bu türlerin ekolojik niş modellerinin oluşturularak günümüz potansiyel bulunurluğu ve cinsin gelecek projeksiyonlarında potansiyel dağılım durumunun belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında Seminemacheilus cinsine ait 6 türün (S. lendlii, S. ispartensis, S. ahmeti, S. dursunavsari, S. attalicus, S. ekmekciae) osteolojik yapıları karşılaştırılmış ve fark gösteren karakterler kodlanarak Bray-Curtis indeksine göre değerlendirmeleri yapılmıştır. Bu karakterlere göre yapılan Bray-Curtis benzerlik seviyeleri 0,27 ile 0,86 arasında değişmektedir. Bu değerlere göre birbirine en uzak türlerin S. ekmekciae ve S. attalicus (0,27) iken en yakın türlerin ise S. ispartensis ve S. lendlii (0,86) olduğu belirlenmiştir. Türler arası ayrımı destekleyen osteolojik karakterlerin en fazla kaudal komplekste ve nörokranyumda bulunduğu tespit edilmiştir. Osteolojik karakterlerin bu cinse mensup türleri ayırmada oldukça başarılı bir yöntem olduğu ve yaygın olarak uygulanabileceği belirlenmiştir. Maxent prensibine dayalı olarak yapılan ekolojik niş modellerine göre türlerin dağılım örüntülerinde model cevap eğrilerini en fazla etkileyen biyoiklimsel değişkenler en soğuk ayın en düşük sıcaklığı ve en soğuk çeyreğin ortalama sıcaklığı olduğu görülmüştür. Gelecek dönem projeksiyonunda ise 2050 yılında cinsin günümüz dağılım örüntüsüne kıyasla çok az sayıda biyoiklimsel uygun habitat görülmüş ve bunlar Sakarya havzasının kuzeybatı kesimi ile İç Anadolu'nun kuzey kesimine doğru kaymıştır. Ancak bu alanlar Seminemacheilus türlerinin zoocoğrafik olarak doğal dağılım gösterebileceği alanlar olmamakla birlikte bu türlerin göç gibi hareketlerle farklı alanlarda doğal dağılımı mümkün değildir. 2070 yılı modelinde ise tahminlenen dağılım lokalitesi örüntüsünde neredeyse hiç uygun habitat görülmemektedir. Bu sonuçlara göre bütün türlerin dağılım gösterdiği, bölgelerin azalacağı ve hatta tamamen kaybolacağı görülmüştür. Bu sebeple bu cinse mensup türlerin korunması ve habitat kayıplarının önlenmesi amacıyla öncelikli koruma planlarının hazırlanması gerektiği tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER: Ekolojik niş modellemesi, Maxent, habitat kaybı, taksonomi, ayırıcı karakter

Farklı Moleküler Ağırlığa Sahip Polimerlerden Üretilen Membranların Filtrasyondan Önce ve Sonra Karakterizasyonlarındaki Değişimlerin İncelenmesi

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Sevgi GÜNEŞ DURAK

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 17-03-2023

Bitiş Tarihi: 16-03-2024

Proje Bütçesi: 9.345,60 TL + 566,40 TL (Ek Bütçe)

ÖZET

Yüksek kimyasal ve termal kararlılık sergileyen polisülfon (PSU) ve polieterimid (PEI) polimerleri, PSU, PSU-PEI karışımlarından 3:1, 1:1 ve 1:3 oranlarında ve PEI membranlar üretmek için kullanılmıştır. SEM analizi, PSU membranlarının yoğun ve homojen bir tabakaya sahip olduğunu, PEI ilavesinin ise süngerimsi bir alt tabaka oluşturduğu belirlenmiştir. PSU, PSU-PEI 3:1 ve PSU-PEI 1:1, PSU-PEI 1:3 ve PEI membranların su içerikleri sırasıyla %5,37, %9,66, %13,48, %16,73 ve %22,42 olarak belirlenirken, gözeneklilik değeri %28,73, %52,26, %67,93, %78,27 ve %89,36 olarak tespit edilmiştir. PSU, PSU-PEI 3:1, PSU-PEI 1:1, PSU-PEI 1:3 ve PEI membranlar sırasıyla 85,81°, 78,24°, 77,75°, 75,35° ve 69,18° temas açıları sergilemiştir. Ortalama saf su akıları 257,25, 305,16, 310,24, 342,17 ve 375,32 L/m² .h olarak, filtrasyon akıları ise sırasıyla 248,80, 275,60, 309,69, 319,81, 332,38 L/m² .h olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar, polisülfon membrana polieterimid ilave edildiğinde membranların hidrofilisitesindeki artışa bağlı olarak filtrasyon verimliliğinin arttığını göstermektedir. Bu iki polimerin karıştırılması, membranın geçirgenlik, seçicilik, mekanik dayanıklılık gibi özelliklerinin optimize edilmesini sağlamıştır. Ayrıca membran üretim süreçlerinin basit ve maliyetlerinin de düşük olması avantaj sağlamaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER: FTIR, Membran üretimi, Membran filtrasyonu, permeabilite, SEM

Montivipera wagneri ve M. raddei Engerek Türlerinin Zehirlerinden L-Amino Asit Oksidaz Enziminin Kısmi Saflaştırılması

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Naşit İĞCİ

Proje Araştırmacılar: Y.L. Öğrencisi Meryem İrem DURĞUN

Başlama Tarihi: 21-09-2022

Bitiş Tarihi: 20-05-2024

Proje Bütçesi: 14.984,44 TL

ÖZET

Yılan zehrinin bir bileşeni olan L-amino asit oksidaz (LAAO), L-amino asidin α -keto aside oksidatif deaminasyonunu katalize ederek hidrojen peroksit (H_2O_2) üreten bir flavoenzimdir. L-amino asit oksidaz, apoptoz indüksiyonu, trombosit agregasyonu, kanama, hemostaz ile etkileşim, ödem oluşumu, antitümör, antiparazit, antienflamatuvar, antimikrobiyal, anti-HIV, antilayşmanyaz ve zehirlenme toksisitesi gibi çok çeşitli biyolojik aktivitelere sahiptir. Bu aktiviteleri, kanser ve AIDS gibi bazı hastalıklarda terapötik ajan olarak kullanılma potansiyeline gündeme getirmiştir. Bu tez kapsamında yapılan çalışmada Montivipera wagneri ve M. raddei zehirlerinden LAAO enziminin kısmi saflaştırılması gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla jel filtrasyon kromatografisi ile fraksiyonlama yapılmıştır. Her bir fraksiyonun enzim aktivitesi substrat olarak L-lösin kullanılarak gerçekleştirilen spektrofotometrik ölçüm ile test edilmiş ve LAAO enziminin aktif olduğu fraksiyon belirlenmiştir. Ayrıca SDS-PAGE yöntemi ile iki tür için LAAO enzim aktivitesi belirlenen fraksiyonlardaki proteinlerin indirgenmiş ve indirgenmemiş olarak molekül ağırlıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak M. wagneri ve M. raddei türlerinin zehrinde belirgin aktiviteye sahip LAAO enzimi bulunduğu tespit edilmiş, kısmi saflaştırılması gerçekleştirilerek enzimin yapısı ve aktivitesi hakkında bilgi edinilmiştir. Mevcut tez bu amaçla gerçekleştirilmiş ilk çalışmadır. Bu çalışma ile M. raddei ve endemik tür olan M. wagneri zehirlerinden LAAO saflaştırılması ve karakterizasyonunun yapılarak enzimin biyoteknolojik açıdan değerlendirilmesi için önemli bir adım atılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Montivipera wagneri, Montivipera raddei, Yılan Zehri, L-Amino Asit Oksidaz, Saflaştırma

Ebeveynlerin Aşıya İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Zehra ÇALIŞKAN

Proje Araştırmacılar: Y.L. Öğrencisi Şerife GÜL AYDIN

Başlama Tarihi: 21-05-2024

Bitiş Tarihi: 04-11-2024

Proje Bütçesi: 7.700,00 TL

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada 0-18 yaş çocuğu olan ebeveynlerin aşıya yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Araştırmanın örneklemini, bir kamu hastanesinde ayaktan yâda yatarak tedavi gören çocukların ebeveynleri oluşturmuştur (n=294). Etik kurul, kurum ve ebeveyn onamı alınan çalışmada veriler anket formu ve 'Aşıya İlişkin Tutumlar Ölçeği' ile toplanmış değerlendirilmesi bilgisayar ortamında tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplar t testi, Anova (post hoc Tukey) ve regresyon analizleri ile yapılmıştır. **Bulgular:** Ebeveynlerin, aşıya yönelik tutum toplam puanlarının ortalaması $49,05 \pm 8,94$ olup aşıya yönelik tutumlarının 'orta düzey' olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin aşıya yönelik tutumlarını; aşıları gerekli görme ($\beta=0,458$, $p<0,001$), çocukların aşılarını yaptırma ($\beta=0,157$, $p=0,002$) ve aşıya yönelik bilgisini yeterli görme ($\beta=0,145$, $p=0,003$) değişkenlerinin pozitif, buna karşılık annenin çalışmıyor olmasının negatif etkilediği ($\beta=-0,153$, $p=0,002$) sonucuna varılmıştır. **Sonuç ve öneriler:** Ebeveynlerin aşılarla yönelik tutumlarının olumlu yönde değişmesi için aşılar hakkındaki bilgi gereksinimlerinin belirlenmesi, aşılar ve aşılama programları hakkında doğru ve güvenilir bilgilerin sağlanması önerilebilir.

ANAHTAR KELİMELELER: Aşı, çocuk, ebeveyn aşı tutum

Vermikompost (Solucan Gübresi) Üretimi ve Karakterizasyonu Üzerine Araştırmalar

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Aysel KEKİLLİOĞLU

Proje Araştırmacılar: Doktora öğrencisi Fatma SOYSALDI

Başlama Tarihi: 28-07-2020

Bitiş Tarihi: 04-11-2024

Proje Bütçesi: 5.959,85 TL + 2.950,00 TL (Ek Bütçe)

ÖZET

Günümüzde toprakların kirlenmesiyle birlikte, sürdürülebilir tarım ve çevre koruma için vermikompost üretimi önem kazanmıştır. Vermikompost, organik atıkların toprak solucanları tarafından sindirilmesiyle elde edilen, hem gübre hem de toprak düzenleyici olarak kullanılan bir üründür. Bu çalışma, farklı organik atıklar (sığır gübresi, at gübresi, tavuk gübresi, kaz gübresi, yonca ve hurma posası, çay posası, evsel atık, harnup posası) ve kirecin farklı kombinasyonları kullanılarak çeşitli kalitede vermikompost üretmeyi, kalite parametrelerini (makro ve mikro elementler (Mg, Ca, Mn, Fe, Cu, Zn), pH, EC (Elektriksel İletkenlik), toplam azot (N), organik madde, toplam karbon, C/N ve humik/ fulvik asit) analiz etmeyi, bakteri florasını incelemeyi ve Kapadokya bölgesinde yoğun olarak yetiştirilen *Solanum lycopersicum* L., 1753 (Domates), *Cucumis sativus* L., 1753 (Salatalık) ve *Capsicum annuum* L., 1753 (Biber) bitkiler üzerinde uygulamayı amaçlamaktadır. Tez çalışmasında, üretim aşamasında 500 adet *Esenia fetida* (Savigny, 1826) türü toprak solucanı kullanılarak, toplam 14 farklı vermireaktör hazırlanarak vermikompost (VK) üretilmiştir. Organik atıklar ve kirecin %5 -%75 oranlarında değişen bileşimleri kullanılmıştır. Nihai vermikompostların analizleri sonucunda elde edilen verilere göre; yüksek organik madde içeriği ve hümk+ fulvik asit oranı ile uygun C/N oranı, bitki büyümesi ve gelişmesini teşvik edecek düzeyde makro-mikro elementler tespit edilmiştir. Bu durum, üretilen vermikompostların yüksek kalitede olduğunu ve iyi bir toprak v düzenleyici olduğunu göstermektedir. VK1-VK4 vermireaktörlerinden elde edilen vermikompostlar bakteri florası açısından incelenmiş ve toplamda 24 tür tespit edilmiş ve MALDI-TOF MS yöntemiyle teşhisleri yapılmıştır. Tespit edilen bakterilerin büyük bir çoğunluğu, bitki hastalıklarını baskılayıcı, bitki büyüme ve gelişmesini teşvik edici türlerdir. Uygulama aşamasında vermikompostun *S. lycopersicum*, *C. sativus* ve *C. annuum* bitkilerinin üretimi üzerine olan etkileri tesadüf parselleri deneme desenine göre beş tekerrürlü olarak ortaya konmuştur. Her tekerrürde kontrol, 100 g, 200 g ve 300 g vermikompost dozu olacak şekilde dört farklı grup uygulama yapılmıştır. Hasatta sonrasında; *S. lycopersicum* için en yüksek meyve sayısı ortalaması VK200g (147.8) ve en yüksek meyve ağırlığı ortalaması VK200g (45371.4 g), *C. sativus* için en yüksek meyve sayısı ortalaması VK200g (127.4) ve en yüksek meyve ağırlığı ortalaması VK200g (7518 g), *C. annuum* için en yüksek meyve sayısı ortalaması VK200g (277.8) ve en yüksek meyve ağırlığı ortalaması VK200g'da (1740.8 g) tespit edilmiştir. Her bitki için en yüksek verim VK200g dozu uygulamasında görülmüştür. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde; sürekli kimyasal kullanımından zarar gören toprak bünyesini düzenlemek için vermikompostun kimyasal gübre ve pestisitlere alternatif olabileceğini ve tarımsal sürdürülebilirlik ile organik atık yönetiminde etkin bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

ANAHTAR KELİMELE: Organik atık yönetimi, Vermikompost karakterizasyonu, Toprak sağlığı, Tarımsal sürdürülebilirlik, *Eisenia fetida*

Filtre-pres keki, vitrifiye atığı ve tuğla-kiremit atıklarının Geopolimer Harçların Mekanik ve Mikroyapısal Özelliklerine Etkisinin Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Prof. Dr. Zahide BAYER ÖZTÜRK

Proje Araştırmacılar: Doç. Dr. Serhat ÇELİKTEN, Araştırmacı Doç. Dr. İsmail İsa ATABEY

Başlama Tarihi: 15-03-2024

Bitiş Tarihi: 21-10-2024

Proje Bütçesi: 18.984,00 TL

ÖZET

Geopolimerlerde atık kullanımı, atıkların değerlendirilmesi ve endüstriyel ekonomiye geri kazandırılması açısından önemli bir potansiyel sunar. Seramik sektöründe ıskartaya ayrılan hatalı ürünlerden kaynaklanan atıkların oluşması çevre kirliliği, depolama, tozlaşma sorunlarını beraberinde getirmekte ve atık üretim miktarı dikkate alındığında sektör atıklarının farklı alanlarda değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmada, filtre pres kek atığı, vitrifiye atığı ve tuğla-kiremit atığı gibi seramik endüstrisi atıkları kullanılarak, uçucu kül içermeyen sadece seramik atıkları esaslı geopolimerler üretilmesi hedeflenmektedir. Bu yeni yaklaşım, seramik atıklarının sürdürülebilir bir şekilde geri dönüşümünü sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Seramik atıklarının karakterizasyon çalışmaları sonrasında, atıklarla üretilcek olan bu yeni geopolimerlerin sıvı/bağlayıcı oranı 0.40 olan, NaOH ve Na₂SiO₃ içeren harç karışımları 24 saat ve 6 saat boyunca 90°C sıcaklıkta ısıl küre tabi tutulmuştur. Harçların, mekanik özellikleri, mikroyapıları ve yüksek sıcaklığa dayanıklılıkları (400-600-800°C) incelenmiştir. Bu çalışma, seramik endüstrisi atıklarının değerlendirilmesinde yeni bir yaklaşım sunarak, sürdürülebilir malzeme üretimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER: Filtre pres keki, katı atık, geopolimer, mekanik dayanım.

İnterval Uzayların Topolojik Kategorisinde Lokal Pre-Hausdorff Objeler

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Samed ÖZKAN

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 24-06-2024

Bitiş Tarihi: 23-12-2024

Proje Bütçesi: 1.550,00 TL

ÖZET

Konvekslik matematiğin birçok alanında kullanılan temel bir özelliktir. Ancak vektör uzayları konveks kümelerin temel özelliklerini anlamak ve incelemek için en iyi ortam değildir. Buna çözüm olarak soyut konveks yapı kavramı [23] ortaya çıkmıştır. Bu yapı klasik olandan çok daha geniştir. Bir küme üzerindeki konveks yapı, kesişim ve iç içe birleşme işlemlerine göre kapalı olan alt kümelerin bir sınıfı olarak tanımlanmıştır. Cebirsel kapanış operatörü ve gövde (hull) operatörlerinin kullanımı da dâhil olmak üzere birçok farklı yolla belirlenebilir. 1971'de Calder [13] aralık kavramının bir genellemesi olan ve aynı zamanda konveks yapıların oluşturulması için doğal ve sıklıkla kullanılan bir yöntem sağlayan interval operatör kavramını tanıtmıştır. Üzerinde bir interval operatör tanımlı küme interval uzay olarak adlandırılır. Bu çalışmada kategorik bir yaklaşımla interval uzaylar için lokal ayırma aksiyomları araştırılmıştır. Topolojik uzay kavramı; yakınsak uzay, limit uzayı, bornolojik uzay ve önsıralama uzaylarını da içine alarak birçok araştırmacı tarafından [11, 18, 25, 28] topolojik kategori kavramına genelleştirilmiştir. Topolojideki kompaktlık, bağlantılılık, kapalılık, ayırma aksiyomları gibi bazı önemli kavramlar da değişik yollarla topolojik kategoriye genişletilmiştir. Bu genişlemelerin çoğu kapanış operatörleri yardımıyla yapılmıştır. Baran [2, 3, 5] kümeler üzerinde tanımlanmış keyfi bir topolojik kategori için ayırma aksiyomlarını, yalnızca başlangıç-bitiş kaldırmaları ve diskre objeleri kullanarak öncelikle bir p noktasında, yani lokal olarak tanımlamıştır. Ardından bunu noktadan bağımsız olan tanımlara genelleştirmiştir. Bu proje çalışmasında bir topolojik kategori olan interval uzaylar ve interval koruyan dönüşümler kategorisinde (IS) lokal ayırma aksiyomları karakterize edilmiştir. Bu bağlamda, öncelikle IS kategorisinde bir p noktasında T_0 , T_1 , Pre-Hausdorff (Pre T_2) ve Hausdorff (T_2) objelerin karakterizasyonları yapılarak aralarındaki ilişkiler incelenmiştir. Ardından bu objelerin kalıtsallık ve çarpımsallık özelliklerini sağlayıp sağlamadıkları araştırılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Topolojik kategori, Konveks yapı, İnterval uzay, Lokal ayırma aksiyomları, Lokal Pre-Hausdorffluk, Çarpımsallık.

(n+1)-boyutlu Kesirli Kısmi Diferansiyel Denklemlerin Analitik ve Nümerik Çözümleri

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Mehmet ŞENOL

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 06-11-2023

Bitiş Tarihi: 05-11-2024

Proje Bütçesi: 2.140,49 TL + 642,00 TL (Ek Bütçe)

ÖZET

Kesirli kısmi diferansiyel denklemler (KKDD) fizik, biyoloji, ekonomi ve diğer bilimsel alanlardaki sayısız mühendislik sorununun modellenmesi, analizi ve çözümü için elzem olduğundan, son zamanlarda çok fazla ilgi görmüştür. Kesirli kısmi diferansiyel denklemlerin analitik çözümleri, standart kısmi diferansiyel denklemlerin aksine, tam sayı olmayan mertebeden türevleri içerdikleri için zor ve önemli bir çalışma alanıdır. Bu çaba, farklı KKDD'leri hesaba katarak, literatürde henüz çözülmemiş gerçek dünya problemlerini simüle etmeyi, analitik çözümler üretmeyi ve bu denklemler tarafından yönetilen sistemlerin davranışına ilişkin anlayışımızı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Projenin ilk aşaması, mevcut literatürde çözümlenmemiş KKDD'lerin belirlenmesini kapsayan bir literatür taraması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Sonrasında, modifiye edilmiş genişletilmiş tanhfonsiyon metodu ve $\exp(-\Phi(\xi))$ -açılım metodu kullanılarak "Yeni Uyumlu P-Tipi (3+1)-Boyutlu Evrim Denklemi" ve "Yeni (2+1)- boyutlu Uyumlu Sığ Su Dalgası Denklemi" seçilerek, bahsi geçen analitik yöntemler ile bu denklemlerin literatüre yeni katkılar sunacak çözümleri geliştirilmiştir. Ayrıca rezidual Kuvvet Serisi metodu ile yine aynı denklemlerin nümerik çözümleri elde edilmiş ve analitik çözümler ile grafik ve tablolar vasıtasıyla karşılaştırılması yapılmıştır. Elde edilen analitik çözümler, gerçek yaşam uygulamalarında karşılaşılan problemlerin modellenmesine yönelik önemli faydalar sağlayacaktır. Özellikle hızla gelişen teknoloji ve dijitalleşmeye geçiş sürecinde, KKDD'ler daha verimli teknolojik cihazların devre tasarımı açısından önemli bir yere sahiptir. Bu projenin bulguları, karmaşık ve doğrusal olmayan KKDD'lerin analitik ve nümerik çözümleri, araştırmacı ve uygulayıcılara değerli araçlar sunarak kesirli analiz alanının gelişimine katkıda bulunacaktır. Kesirli türevlerin kullanıldığı sistemlerin daha iyi anlaşılması ve kontrol edilmesi, bu alanda çeşitli bilimsel ve mühendislik yeniliklerine kapı aralayacaktır. Proje sonunda yayınlanan makaleler, KKDD'lerin analitik ve nümerik çözümleri üzerine kapsamlı bir kaynak oluşturmayı hedeflemekte olup, bu denklemlerle çalışan araştırmacılar, mühendisler ve bilim insanları için değerli bir referans olacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: Kesirli Kısmi Diferansiyel Denklemler, Uyumlu kesirlik türev, Analitik çözüm yöntemleri, Nümerik çözüm yöntemi.

Yaşlılarda Sosyal Medya Kullanımı, Sosyal Duygusal Yalnızlık ve Sağlığı Geliştirme Davranışları: Yapısal Eşitlik Modeli

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Kamuran ÖZDİL

Proje Araştırmacılar: Prof. Dr. Handan ZİNCİR, Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Gülhan KÜÇÜK ÖZTÜRK

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 05-12-2024

Proje Bütçesi: 7.840,00 TL

ÖZET

Amaç: Bu çalışma yaşlılarda sosyal medya kullanımı, sosyal duygusal yalnızlık ve sağlığı geliştirme davranışlarının yapısal eşitlik modeliyle incelenmesi amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Çalışma tanımlayıcı ve kesitsel olarak Aralık 2023 - Temmuz 2024 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırma evrenini, Nevşehir İl merkezinde yaşayan 65 yaş üstü bireyler oluşturmuştur. Araştırmada örneklem büyüklüğü evreni bilinen örneklem hesaplama formülünden yararlanılarak hesaplanmıştır. Örneklem büyüklüğü; 0.5 görülme sıklığı ve 0.95 güven düzeyinde en az 382 olarak hesaplanmıştır. Çalışma 320 yaşlı ile tamamlanmıştır. Araştırma verileri tanıtıcı bilgi formu, Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği, Sosyal Ağları Kullanım Amaçları Ölçeği (SAKÖ), Yaşlı Sağlığının Geliştirilmesi Ölçeği ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirmesi bilgisayar ortamında yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık $p=0.05$, $r=0.005$ ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisinin olmadığı görülmektedir. Yaşlı sağlığının geliştirilmesi değişkeninin yaşlılarda sosyal ağ kullanım amaçları ve yaşlı sağlığının geliştirilmesi arasında aracılık etkisinin (etki değeri=0.044) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Bu bağlamda sosyal duygusal yalnızlık yaşlılarda sosyal ağ kullanım amaçları ile yaşlı sağlığının geliştirilmesi arasında anlamlı bir mediatör değildir. **Sonuç:** Yapılan çalışmada yaşlılarda sosyal medya kullanımı, sosyal duygusal yalnızlık ve sağlığı geliştirme davranışlarının yapısal eşitlik modeliyle incelendiği görülmektedir. Yaşlıların bütüncül sağlıklarının korunması toplumda işlevsel olabilmeleri için yapılan çalışmalarda bu ilişkilerin göz önünde bulundurulması ve bu doğrultuda multidisipliner ekiple birlikte bütüncül çalışmaların yapılması gerekmektedir.

ANAHTAR KELİMELELER: Yaşlı, sosyal medya kullanımı, sosyal duygusal yalnızlık, sağlığı geliştirme davranışları.

Özel Gereksinimli Çocukların Kardeşlerinin Etkilenimleri ve Algıladıkları Sosyal Desteğin Belirlenmesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Zehra ÇALIŞKAN

Proje Araştırmacılar: Firdevs ONAY, Nihal YILDIRIM

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 18-12-2024

Proje Bütçesi: 1.000,00 TL

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, özel gereksinimli çocukların kardeşlerinin etkilenimleri ve algıladıkları sosyal desteği belirlemek amaçlanmıştır. **Yöntem:** Tanımlayıcı tasarımda planlanan çalışmada Etik kurul, kurum, ebeveyn ve katılımcı onamı alınmıştır. Çalışmanın örneklemini, Nevşehir İl Merkezinde özel gereksinimli çocukların sağlıklı gelişim gösteren kardeşleri oluşturmuştur (n=103). Veriler Kişisel Bilgi Formu ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (Anova) ve pearson korelasyon analizi kullanılarak yapılmıştır. **Bulgular:** Çalışma sonucunda, sağlıklı gelişim gösteren çocukların özel gereksinimli kardeşle büyürken, çocukluk döneminde tırnak yeme (%51,5), kardeşinin bakım sorumluluğunu alma (%31,1), sorunun kendinde de olmasından korkma (%17,5), evde yalnız kalma (%33,0), arkadaşlarıyla ilişkilerin (%19,4), okul başarısının (%15,5) ve sosyal faaliyetlere katılımın etkilenmesi (%30,1) gibi bir takım zorluklar yaşadığını göstermiştir. Ayrıca çocukların çoğunluğu ailelerinin maddi sorunlar yaşadığını (%72,8), annelerinin yorgunluğu/bakım yükünden (%29,1) söz etmişlerdir. Sağlıklı kardeşlerin sosyal destek toplam puan ortalamalarının (63,29±16,43) orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Evde yalnız kalan, arkadaşlarıyla ilişkisi, okul başarısı, sosyal faaliyetlere katılımı etkilenen, ailesi maddi sorunlar yaşayan çocukların diğerlerine göre sosyal destek puanı anlamı derecede daha düşük bulunmuştur (p<0,05). **Sonuç ve öneriler:** Özel gereksinimli çocukların kardeşlerinin karşılaştığı duygusal ve sosyal zorlukları ele almak ve ve aile merkezli bakımın sürekliliğini sağlamak için, bu çocukların hem ev ev ve okul ortamlarında değerlendirilmesi önerilmektedir. Sosyal desteklerini ve genel refahlarını iyileştirmek için müdahaleler planlanmalıdır.

ANAHTAR KELİMELEER: Kardeş, Sosyal destek, Özel gereksinimli çocuk

Kök Değerlerin Eğitimi (Ders Planı Etkinlik Örnekleriyle) Kitap [Denemesi]

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Vedat AKTEPE

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 19-03-2024

Bitiş Tarihi: 04-12-2024

Proje Bütçesi: 3.000,00 TL

ÖZET

İlkokul eğitimi çocuklarımızın eğitim hayatına başladığı, temel bilgi, beceri ve değerleri kazandığı önemli eğitim kademelerinden biridir. İlkokul kademesinde sınıf öğretmenleri çocukların eğitiminden sorumlu eğitim görevlileridir. Bu anlamda öğretmenler, öğrencilerin hayata hazırlanmasında önemli bir rolün de sahibidirler. Öğretmenler eğitim görevlerini yerine getirirken ilkokul programında belirlenen hususlara göre öğrencileri yetiştirirler. Kök değerler de programdaki önemli hususlardan birisidir. Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik programdaki kök değerlerdir. Bu kök değerler bilimsel eğitimin kaynak ve verilerinden yararlanılarak öğrencilerin kalıcı öğrenmeleri sağlanmıştır. Alan yazın tarandığında kök değerlerin eğitimini ihtiva eden müstakil bir kitabın bulunmaması eğitim bilimleri alanı için önemli bir boşluk ve eksikliklerdir. Bu proje eğitim alanındaki önemli bir eksikliği gidermiştir. Aynı zamanda bu projenin okullarda kök değerlerin eğitime yapacağı katkı bu projeyi önemli ve özgün yapmaktadır. Projede, kök değerlerin eğitiminin ders planı etkinlik örnekleriyle sunulması amaçlanmış, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yönteminden yararlanılarak yazılı kaynaklar tespit ve temin edilip taranmıştır. Bu kapsamda projede 44 makale, 27 kitap, 15 yüksek lisans ve doktora tezinden yararlanılmıştır. Aynı zamanda Karakter ve Değer Eğitimi derslerinde araştırmacı tarafından lisans öğrencileriyle birlikte kök değerler üzerine yapılan örnek çalışmalara etkinlik olarak yer verilmiştir. Bu projenin sonucunda oluşturulmuş bu kitap sayesinde öğretmenler ve öğrenciler için kaynak teşkil etmektedir. Aynı zamanda bu proje ile, değerler eğitimindeki çalışmalara kitap ve e-kitap olarak kök değerlerin öğretiminde doğrudan ulaşılabilecek bir başvuru kaynağı oluşturulmuştur. Eğitim bilimleri alanına katkı sağlayacağı umulmaktadır. Kök değerlerin eğitimi ders planı örnekleriyle konusu ile ilgili şimdiye kadar yapılmış herhangi bir çalışmanın bulunmaması ve çalışma ile elde edilecek çıktı göz önünde bulundurulduğunda, bu proje ile diğer yapılacak araştırmalar için de alan yazına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELELER: Kök değerler ve eğitimi, Ders planı, Etkinlik örnekleri, Kitap

Batimastat Molekülünün Bazı Engerek Zehirlerindeki Proteazları İnhibe Edici Etkisinin Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Naşit İĞCİ

Proje Araştırmacılar: Zehranur KIZIL

Başlama Tarihi: 30-09-2023

Bitiş Tarihi: 18-12-2024

Proje Bütçesi: 1.500,00 TL

ÖZET

Yılan ısırığı kaynaklı zehirlenmeler özellikle Arfika ve Asya'da ölümlere ve kalıcı sakatlıklara sebep olan ciddi bir hastalıktır. Tedavi amaçlı olarak kullanılan panzehirlerin bazı dezavantajları vardır (ör: maliyet, saklama, alerjik reaksiyon). Bu hastalığın yönetiminde acil alternatif seçeneklerin gerekli olduğu gündemdedir. Yılan zehirlerinde bulunan fosfolipaz A2 ve metalloproteinaz enzimleri zehirli yılan ısırığının patolojisinde ve toksisitesinde önemli rol oynamaktadır. Son yıllarda yılan zehri metalloproteinaz inhibitörleri olan batimastat ve marimastat gibi küçük moleküllerin terapötik etkileri üzerine yapılan araştırmalar, bu tarz yardımcı tedavilerin mağdurlar için oldukça faydalı olabileceğini düşündürmektedir. Yılan ısırığı zehirlenmelerinin tamamen ortadan kaldırılması imkânsız olsa bile etkilerini azaltmak elbette mümkündür. Bu projede de Türkiye'de tıbbi öneme sahip üç engerek türü olan Koca Engerek (*Macrovipera lebetinus*), Şeritli Engerek (*Montivipera xanthina*) ve Boynuzlu Engerek (*Vipera ammodytes*) zehirlerindeki metalloproteinazların batimastat molekülü tarafından inhibisyonu karşılaştırmalı bir şekilde araştırılmıştır. Bu amaçla proteaz aktivitenin değerlendirilmesi için substrat olarak jelatin zimogram jel yöntemi kullanılmıştır. Daha önce yapılan çalışmalarda *Bothrops asper*, *Echis ocellatus*, *Crotalus atrox* yılanlarının zehirlerinde batimastat molekülünün etkisi test edilmiştir ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Projede ele alınan türlerin daha önce bu kapsamda hakkında araştırma yapılmamış ve veri olmayan türler olması projesi özgün kılmaktadır. Gelecekte bu küçük moleküllerin kullanımının gündeme gelmesi halinde Türkiye'de bulunan türler için hangi moleküllerin kullanılabileceği konusunda proje kapsamında önemli bir veri elde edilecektir ve sonrasında daha detaylı projeler gerçekleştirilebilecektir.

ANAHTAR KELİMELEER: Batimastat, proteaz, panzehir, engerek, zehir.

Tip 2 Diyabet Tanısı Alan Bireylerde Hipoglisemi Korku Düzeyi ve Uyku Kaliteleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Gamze MUZ

Proje Araştırmacılar: Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Gülyeter ERDOĞAN YÜCE

Başlama Tarihi: 06-12-2024

Bitiş Tarihi: 18-12-2024

Proje Bütçesi: 8.950,00 TL

ÖZET

Yöntem: Araştırmanın evrenini Nevşehir Devlet Hastanesine başvuran ve çalışmaya alınmakriterlerini sağlayan tüm tip 2 diyabetli bireylerdi. Çalışmanın örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırmaya alınma kriterlerine uygun Tip 2 diyabetli bireyler oluşturdu. Çalışma 264 Tip 2 Diyabet tanısı almış birey ile çalışma sonlandırıldı. Araştırma verilerini Hasta Bilgi Formu, Hipoglisemi Korku Ölçeği (HGKÖ)ve Pittsburg Uyku Kalitesi Ölçeği (PUKİ) uygulandı. Verilerin istatistiksel değerlendirmesi bilgisayar ortamında yapıldı. İstatistiksel anlamlılık $p<0.05$ kabul edildi. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul izni, çalışmanın yapılacağı kurumdan kurum izni ve bireylerden onam alınarak gerçekleştirildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan bireylerin %51.1'i erkek, %69.7'si evli, 65.9'unun diyabet dışında ek bir kronik hastalığı olduğu, bireylerin diyabet tanı süresi 12.58 ± 8.16 olduğu, insülin kullanım süresi ortalamalarının 8.12 ± 6.34 olduğu belirlendir. HGKÖ toplam puan, kaygı alt boyut ile PUKİ toplam puan ortalaması arasında pozitif yönde istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı ilişki olduğu saptandı ($p<0.05$).

Sonuç: Tip 2 Diyabet tanısı almış bireylerde hipoglisemi korkusunun uyku kalitesini etkilediği belirlendi. Bireylerin uyku kalitelerin iyileştirilmesinde ve kan glikoz değerinin optimal düzeyde tutulması ve yaşadıkları hipoglisemi korkusunun azaltılmasına yönelik girişimlerin önemi ortaya çıkmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER: Tip 2 Diyabet, Uyku Kalitesi, Hipoglisemi korku

Katkılı Çinko-Oksit (Zno) Nano Yapılar İle Klorokin İlacının Adsorpsiyonu: Bir Yoğunluk Fonksiyonel Teorisi İncelemesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. İskender MUZ

Proje Araştırmacılar: Araştırmacı Prof. Dr. Niyazi BULUT

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 18-12-2024

Proje Bütçesi: 38.860,00 TL

ÖZET

Bu projede, krom (Cr), demir (Fe), magnezyum (Mg), nikel (Ni), silisyum (Si) ve titanyum (Ti) katkılı Zn₂₀O₂₀ küme nano yapılar üzerinde klorokin ilaç molekülünün adsorpsiyonu araştırılmıştır. Yoğunluk fonksiyonel teorisi kullanılarak katkılı Zn₂₀O₂₀ küme nano yapılar ile klorokin ilacı etkileşimleri incelenmiş ve elde edilen komplekslerin yapısal, elektronik ve optik özellikleri karşılaştırılmıştır. Çinko ve oksijen tabanlı nano yapıların klorokin ilacı ile etkileşmesi kapsamında hesaplamalar gerçekleştirilmiştir. Elde edilen komplekslerin elektronik özellikleri incelenmiş, taşıyıcı sistemin klorokin ilacını adsorpsiyon sonrasında adsorpsiyon enerjileri, HOMO-LUMO enerjileri, durum yoğunlukları, moleküler elektrostatik potansiyelleri, reaktivite özellikleri ve ultraviyole-görülür bölge spektrumları incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: ZnO nano kümeler, klorokin, adsorpsiyon, biyosensör, ilaç taşıyıcı sistem, DFT

Mahkumların Rehabilitasyonun Etkileyen Faktörler: Kimlik Algısı, Umut Düzeyi ve Aile Desteği

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Gülhan KÜÇÜK ÖZTÜRK

Proje Araştırmacılar: Araştırmacı Y.L. Öğrencisi Ahmet EKİCİ , Araştırmacı Prof. Dr. Şafak DAGHAN

Başlama Tarihi: 28-09-2023

Bitiş Tarihi: 20-08-2024

Proje Bütçesi: 7.950,00 TL

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, mahkumların rehabilitasyonunu etkileyen faktörler olan kimlik algısı, umut düzeyi ve aile desteği düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Çalışma tanımlayıcı ve kesitsel olarak Aralık 2023 - Nisan 2024 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2023-2024 yılları arasında E tipi Kapalı Cezaevinde kalan yaklaşık 700 mahkum oluşturmuştur. Çalışmada örneklemi bilimsel çalışmalar kullanılan kurullar doğrultusunda evrenin bilinen örneklem seçimi formülüne göre belirlenmiştir. Nevşehir E tipi Kapalı cezaevinde olan 700 mahkumdan %50 prevalans, %5 sapma ve %95 güven aralığı ile belirlenen örneklem; 248 mahkum olarak belirlenmiştir. Çalışma 247 mahkûm ile tamamlanmıştır. Araştırma verileri tanıtıcı bilgi formu, Kimlik Algısı Ölçeği, Herth Umut Ölçeği, Algılanan Aile Desteği Ölçeği ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirmesi bilgisayar ortamında yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde veriler normal dağılım göstermediği için nonparametrik testler kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık $p<0.05$ kabul edilmiştir. Araştırma etik kurul izni, kurum izni ve mahkumlardan bireysel onam alınarak gerçekleştirilmiştir. **Bulgular:** Mahkumların yaş ortalamaları 35.99 ± 10.03 ve %92'si erkektir. Bireylerin %56.5'inin bekar olduğu, %50,2'inin ilköğretim mezunu, %87.8'inin serbeste mesleğinin olduğu, %61.2'sinin en az bir çocuğa sahip olduğu, ve %81'inin fiziksel bir hastalığa sahip olmadığı, %73.3'ünün hükümlü olduğu belirlenmiştir. Mahkumların cezaevine girmelerine neden olan suç türleri arasında en yüksek oranı %30.4'ü uyuşturucu madde suçları oluşturmuştur. Çalışmada mahkumların bazı değişkenlere göre kimlik Algısı, umut düzeyi ve algılanan aile desteği ölçeği puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). **Sonuç:** Mahkumların kimlik algısı, umut düzeyi ve algılanan aile desteği puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Mahkumların topluma kazandırılması için yapılan çalışmalarda bu a bu ilişkilerin göz önünde bulundurulması ve bu doğrultuda multidisipliner ekiple birlikte bütüncül çalışmaların yapılması gerekmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Mahkum, Rehabilitasyon, Kimlik Algısı, Umut Düzeyi, Aile Desteği

Ameliyat Öncesi Aç Kalma Sürecine İlişkin Hasta Yakınlarının Deneyimleri: Fenomenolojik Çalışma

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Gülден KÜÇÜKAKÇA ÇELİK

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 08-05-2024

Proje Bütçesi: 6.920,00 TL

ÖZET

Cerrahi işlem uygulanacak olan hasta yakınları ile yapılan bu çalışmada, ameliyat öncesi açlık sürecine ilişkin hasta yakınlarının deneyimlerini araştırmak amaçlandı. Nitel yöntem üzerine inşa edilen araştırmanın örneklemini, genel anestezi alan cerrahi hastasının açlık süreci boyunca yanında bulunan 18 hasta yakını oluşturdu. Fenomenolojik yaklaşımına dayanan çalışmada; hastaların deneyimlerinden nasıl etkilendiklerini ortaya çıkarmak için Van Manen yöntemi kullanıldı. Çalışmanın verileri doğrudan hastaların kendileri ile görüşülerek ve yarı yapılandırılmış Görüşme Kılavuzu kullanılarak toplandı. Görüşmeler katılımcılardan izin alınarak ve ses kayıt cihazı kullanılarak yapıldı. Görüşmelerden; ameliyat öncesi açlık sürecine ilişkin hasta yakınlarının deneyimlerinin (a) Benimsenmiş geleneksel açlık (b) Açlığa Tanıklığın Psikososyal Zorlukları (c) Açlık süreci ile baş etme (d) Açlık protokolüne bakış açısı olmak üzere dört ana temadan oluştuğu belirlendi. Araştırma sonuçlarında katılımcılar; ameliyat öncesi açlık sürecine ilişkin yeterli bilgileri olmasa da sağlık profesyonellerine olan güveni ve hasta iyiliğine yönelik yapılması gereken bir uygulama olduğunu belirttiler. Bununla birlikte bu sürecin birtakım psikososyal zorlukları beraberinde getirdiğini ifade ettiler. Açlık süreci ile baş etmede ise hastalarına bir takım yöntemler uygulayan katılımcılar, deneyimleri doğrultusunda ameliyat öncesi açlık protokolüne yönelik çeşitli önerilerini paylaştılar.

ANAHTAR KELİMELER: Ameliyat öncesi, açlık süresi, hasta yakını, deneyim.

Geçmişten Geleceğe Kapadokya: Turizmde Rekabetçilik Analizi ve Perspektifler

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Ayhan KULOĞLU

Proje Araştırmacılar:

Başlama Tarihi: 03-01-2024

Bitiş Tarihi: 02-12-2024

Proje Bütçesi: 2.100,00 TL

ÖZET

Ülkelerin ekonomik sürdürülebilirliğini sağlamada seyahat ve turizm sektörünün önemi artmaktadır. Ülkelerin büyük bir kısmı milli hasıllarını yükseltme ve istihdam sorunlarıyla karşı karşıyadır. Turizm sektörü, istihdam yaratmada ve gelir artırmada önemli rol oynamaktadır. Son yıllarda turizm sektörü, dünyada en hızlı büyüyen ve genişleyen ekonomik sektörlerden biri haline gelmiştir. Turizm sektörü ulusal gelir içindeki payı, cari işlemler dengesi üzerindeki etkisi, sağladığı doğrudan ya da dolaylı istihdam olanakları, birçok sektörle etkileşim halinde olması ve ülke tanıtımındaki rolü gibi faktörler nedeniyle Türkiye ekonomisi için çok önemli bir konumdadır. Bilgiye ulaşımın çok kolay ama doğru ve güvenilir bilgiye ulaşımın ise zor olduğu çağımızda; doğru stratejilerin oluşturulması, belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan, ülkemizin geniş kapsamlı ve belirli bir yöntem dâhilinde farklı düzeyler ve alt endeksler bazında rekabet endeksinin çıkarılması bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması amacıyla politika üretilmesinde fayda sağlayacaktır. Fakat maliyet ve insan kaynağı sorunlarından dolayı bu kadar kapsamlı çalışma yapmak mümkün olmamaktadır. Bu amaçla, yerel olarak belirli bir sektörde ve belirli bir bölgede potansiyeli tespit etmek maksadıyla çalışma kısıtlanmıştır. Çalışmamız Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinin bulunduğu coğrafyada ve bölgenin önemli gelir kaynaklarından turizm sektörünü analiz etmeyi hedeflemektedir. Bu çalışma, Kapadokya bölgesinde turizm rekabetçiliğini değerlendirmek, bölgenin turizm potansiyelini artırmak ve ziyaretçi memnuniyetini iyileştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Porter Elmas Modeli'nin dört temel faktörü olan faktör koşulları, talep koşulları, bağlantılı ve destekleyici endüstriler ile firma stratejisi, yapısı ve rekabet değişkenleri, ek olarak "devletin rolü" faktörü temel alınmıştır. Çalışmanın verileri, 1 Eylül - 30 Ekim 2024 tarihleri arasında Kapadokya bölgesindeki müze ve ören yerlerini ziyaret eden 200 turist ile yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Anket, katılımcıların demografik bilgileri, turizm hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri, mevcut eksiklikler ve iyileştirme alanlarını belirlemek üzere tasarlanmıştır. Elde edilen sonuçlar, Kapadokya'nın turistler tarafından genel olarak olumlu bir şekilde değerlendirildiğini ortaya koymuştur. Katılımcıların %67'si yerel yönetimlerin turizmi desteklemede etkili bir rol oynadığını belirtirken, %83,5'i bölgeyi tekrar ziyaret etmeyi düşündüğünü ifade etmiştir. Turistlerin en memnun olduğu alanlar arasında doğal güzellikler, kültürel miras ve sıcak hava balonları gibi macera turizmi etkinlikleri yer alırken, ulaşım altyapısı, konaklama tesisleri ve gastronomi hizmetlerinde iyileştirme ihtiyaçları öne çıkmıştır. Özellikle turistler, daha uygun fiyatlı konaklama seçenekleri (%37), daha iyi ulaşım altyapısı (%25,5) ve daha çeşitli gastronomi ve alışveriş imkanları (%16,5) gibi unsurların turizm deneyimlerini geliştireceğini belirtmiştir. Restoran ve kafelerin %82 oranında olumlu değerlendirilmesine rağmen, gastronomi turizminin daha geniş bir turist kitlesine hitap edebilmesi için yerel lezzetlerin tanıtımı ve hizmet çeşitliliğinin artırılması gerektiği anlaşılmıştır. Bağlantılı ve destekleyici endüstriler bağlamında hediyelik eşya mağazalarının ve yerel zanaat ürünlerinin kalitesi genel olarak yeterli bulunsa da, otantik ürünlerin çeşitlendirilmesi ve turistlerin ilgisini çekebilecek özgün tasarımların artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, turistik hizmetlerdeki yenilikçilik düzeyi %77 oranında olumlu değerlendirilmiş olsa da, yenilikçi yaklaşımların tüm işletmelerde yaygınlaştırılmasının rekabet gücünü artıracığı öngörülmektedir. Yerel rehberlik hizmetleri, katılımcıların %81'i tarafından olumlu

değerlendirilmiş olup, dil becerileri ve kültürel anlatım yetkinliklerinin geliştirilmesi gibi küçük iyileştirmelerle bu memnuniyet oranının daha da artırılabilceği ifade edilmiştir. Devletin rolü ve yerel yönetimlerin turizm sektöründeki etkisi de analiz edilmiş ve bu alanda genelde olumlu bir algı gözlenmiştir. Katılımcılar, yerel yönetimlerin turizm tanıtım kampanyaları, altyapı yatırımları ve çevre düzenleme projeleri gibi alanlardaki katkılarını memnuniyetle karşılarken, bazı turistler bu katkıları yeterince fark edememiştir. Bu durum, yönetimlerin turizmle ilgili projelerini daha görünür hale getirmesi ve turist deneyimini geliştiren uygulamalara daha fazla odaklanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Çalışma, Kapadokya'nın turizm potansiyelini daha etkili bir şekilde kullanabilmesi için birtakım öneriler sunmaktadır. Altyapı yatırımları, özellikle ulaşım ve konaklama sektörüne yönelik iyileştirmeler, turist memnuniyetini artırmada kritik bir öneme sahiptir. Gastronomi turizminin çeşitlendirilmesi, yerel ürünlerin daha iyi tanıtılması ve uluslararası tanıtım kampanyalarının güçlendirilmesi, bölgenin turist çekme kapasitesini artıracaktır. Bunun yanı sıra, çevre dostu ve sürdürülebilir turizm politikalarının uygulanması, Kapadokya'nın doğal ve kültürel mirasının korunmasına katkı sağlayacaktır. Dijital pazarlama araçlarının etkin kullanımı, bölgenin uluslararası turizm pazarındaki rekabet gücünü artıracaktır. Sonuç olarak, bu çalışma Kapadokya'nın güçlü yönlerini öne çıkarırken, geliştirilmesi gereken alanları detaylı bir şekilde analiz etmiş ve bölgenin turizm rekabetçiliğini artırmaya yönelik stratejik öneriler sunmuştur. Önerilerin hayata geçirilmesi durumunda, yıllık ziyaretçi sayısında %10-15 oranında bir artış, turizm gelirlerinde %10'luk bir büyüme ve yerel ekonomiye önemli ölçüde katkı sağlanması beklenmektedir. Bu bulgular, Kapadokya'nın uluslararası turizmde daha güçlü bir destinasyon olarak konumlanmasına ve sürdürülebilir turizm hedeflerine ulaşmasına rehberlik edebilecek niteliktedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Kapadokya, Turizm, Rekabetçilik.

Ürgüp ve Köylerinde Tarihi Okul Binaları (1900-1950)

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Ayşe BUDAK

Proje Araştırmacılar: Araştırmacı Doç. Dr. Murat YÜCEKAYA, Araştırmacı Arş.Gör. Miray İNCE KOÇ, Araştırmacı Muhammet AYDINLIK, Araştırmacı Alev SAĞLAMCAN

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 25-11-2024

Proje Bütçesi: 25.014,00 TL

ÖZET

Nevşehir'in önemli ve eski yerleşimlerinden olan Ürgüp ve köylerinde Erken Cumhuriyet Döneminde (1923-1945) inşa edilen tarihi okul binaları bu çalışma ile ele alınmıştır. Fotoğraf ve çizimlerle okullar belgelenmiştir. Yapılan yüzey ve kaynak araştırmalarıyla Erken Cumhuriyet Döneminde Ürgüp ilçe merkezinde bir ve Ürgüp'e bağlı 23 köyde toplan 24 adet okulun inşa edildiği tespit edilmiştir. Bu okullardan, Mazi, Şahinefendi, İbrahimpaşa ve Cemil köyünde inşa edilen okullarla, Aksalur beldesinde inşa edilmiş ilkokul binaları günümüze ulaşmamıştır. Ürgüp ilçe merkezi ve köylerinde bu dönemde inşa edilen okullardan 18'i günümüze ulaşmıştır. Ürgüp ve Köylerinde Erken Cumhuriyet Döneminden Günümüze Ulaşan Okullar: Ürgüp Zafer İlkokulu (1923), Ayvalı Köyü İlkokulu (1926), Karacaören Köyü İlkokulu (1926), Bahçeli Köyü İlkokulu (1927), Karain Köyü İlkokulu (1927), Çökek Köyü İlkokulu (1928), Taşkınpaşa Köyü İlkokulu (1928), Başdere Köyü İlkokulu (1930), Boyalı Köyü İlkokulu (1930), Yeşilöz Köyü İlkokulu (1937), Akköy Köyü İlkokulu (1938), Karakaya Köyü İlkokulu (1939), Karlık Köyü İlkokulu (1939), Akçaören Köyü İlkokulu (1940), İltaş Köyü İlkokulu (1940), Sarıhıdır Köyü İlkokulu (1940), Sofular Köyü İlkokulu (1940), Aksalur Kasabası Salur Mahallesi İlkokulu (1945)'dur. Bu okulların mimari plan açısından inşa edildikleri dönemin başkent Ankara örnekleriyle benzeştikleri ve yine başkentten gönderilen planlara göre tasarlandıkları tespit edilmiştir. 1923-1930 tarihleri arasında inşa edilenler I. Ulusal Mimarlık döneminin üslubuna uygun olarak tasarlanmış cephe ve plan özelliklerine sahipken, 1930-1945 aralığında inşa edilenlerin dikdörtgen planlı ve bir derslikli lojmanlı plan tiplerinde olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer tespit edilen nokta ise başkentten gönderilen tip projelere uygun olarak inşa edilseler dahi, özellikle 1923-1930 aralığında inşa edilen okulların giriş kapılarında Kapadokya bölgesi geleneksel konut mimarlığında görülen unsurların olduğudur. Bir diğer yerel unsur ise bodrum kat üzerine inşa edilen okulların bodrum katlarında örtü sisteminin yine bölge konutlarında görülen bir örtü sistemine sahip olmasıdır.

ANAHTAR KELİMELEER: Cumhuriyet Dönemi, Medrese, Rüştüye, Eğitim, Kültürel Miras, Mimarlık Tarihi

Sn-10Bi-0.8Cu ve Sn-10Bi-5Sb Alaşımlarının Mekanik, Termal ve Elektriksel Özelliklerine Zn İlavesinin Etkisinin İncelenmesi

Proje Yürütücüsü: Prof. Dr. Sezen AKSÖZ

Proje Araştırmacılar: Yüksek Lisans Tez Öğrencisi Serdar AKTÜRK

Başlama Tarihi: 24-02-2023

Bitiş Tarihi: 04-12-2024

Proje Bütçesi: 27.964,00 TL

ÖZET

ÖZET Sn-10ağ.%Bi-0.8ağ.%Cu, Sn-10ağ.%Bi-0.8ağ.%Cu-1ağ.%Zn, Sn-10ağ.%Bi-5ağ.%Sb, Sn-10ağ.%Bi-5ağ.%Sb-1ağ.%Zn kurşunsuz lehim alaşımlarının ısı iletkenliklerinin sıcaklıkla değişimini lineer ısı akış metoduyla ölçüldü. Alaşımlara ait ısı iletkenliğin sıcaklığa bağlı değişimine ait grafikleri çizildi. Bu grafikler yardımıyla ısı iletkenlik katsayıları belirlendi. Mekanik özelliklerinin belirlenebilmesi için mikrosertlik ve çekme-uzanım testleri yapıldı. Tez çalışmasında Vickers sertlik ölçme yöntemiyle mikrosertlik ölçümleri yapıldı. Çekme analizi, mekanik tahrikli çekme cihazında tek eksende ve sabit hızla koparılmaya kadar çekilerek yapıldı. Her bir numune için kuvvet-uzama eğrileri çizildi. Alaşımların mikroyapı analizleri için SEM, EDX ve XRD yöntemleri kullanıldı.

ANAHTAR KELİMELELER: Mekanik Özellikler, Isıl ve Elektriksel İletkenlik, Kurşunsuz Lehim Alaşımları